

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Årsrapport 2015

SMIL- og dreneringstilskot Rogaland

26.01.2016

Av Nono Dimby

Foto: Kristin Hesby

Rammer for SMIL- og dreneringstilskot i 2015 og disponibelt for 2016

	SMIL	Drenering
Rogaland sin tildelte årsramme for 2015	8,00 millionar	2,00 millionar
Unytta frå 2014 og inndratte midlar i 2015	3,35 millionar	4,33 millionar
Til disposisjon for 2015	11,35 millionar	6,33 millionar
Løyvd i 2015 (173 søkjarar derav 17 på gjerdeklyvarar)	9,77 millionar	1,51 millionar
Rogaland sin tildelte årsramme for 2015	8,00 millionar	2,00 millionar
Unytta midlar overført til 2016	1,58 millionar	5,11 millionar
Til disposisjon for 2016	9,58 millionar	7,11 millionar

Bruken av SMIL-midlane i 2015

Generell vurdering

Vilje til å vedlikehalde miljøverdiane i kulturlandskap ut over lovpålagde oppgåver, skal vere utløysande for å få løyvd tilskot Med reduserte nasjonale rammer innan SMIL-ordninga fekk Rogaland tildelt 8 millionar i 2015 (10,5 millionar i 2014).

Endringar i SMIL-forskrifta i 2015 avgrensa søkjarane til bønder som kunne søkja, - og ta imot produksjons- og avløysartilskot. Følgjeleg blei tal søkjarar redusert frå 233 i 2014 til 173 i 2015. Som i tidlegare år har det vore mest aktivitet på kulturlandskapstiltak. Samanlikna med 2014 er den forholdsvise aktiviteten på ureining tridobla seg, frå 9,8% i 2014 til 29,6% i 2015.

Fordeling av løyvd SMIL-tilskot frå 2011 til 2015 var slik (avrunda tal):

	2011	2012	2013	2014	2015	
Tal søkjarar	224	207	207	233	173	
Kulturlandskapstiltak	9 197 000	9 419 000	9 496 000	12 711 000	77,2%	6 328 000 64,8%
Miljøtiltak	1 355 000	1 810 000	1 833 000	1 619 000	9,8%	2 889 000 29,6%
Planleggingstiltak	1 048 000	905 000	1 049 000	2 139 000	13,%	553 000 5,7%
Sum	11 570 000	12 134 000	12 338 000	16 470 000		9 759 000

SMIL-tilskot til planlegging og tilrettelegging: 0,55 millionar (5,7%)

Desse midlane går til planlegging og tilrettelegging av tiltak på tvers av grunneigedomar og som oftast i regi av kommunane. Dei løyvde SMIL-midlane nyttast mellom anna til å lage overordna skjøtselsplanar, kart over turstiar, ferdsels- og informasjonstiltak,- og planlegging av reinseparkar. Ei føresetnad for løyving av SMIL til slike føremål er at aktive bøndene etter den plana, følgjer opp med å søkja SMIL til tiltak på eigen gard.

I 2015 var tilrettelegging av tiltak mot ureining i fokus. Det ble til dømes løyvd SMIL-midlar til å overordna kartlegging og føreslå tiltak:

- mot næringsavrenning og erosjon ved open åker i Klepp kommune
- mot diffus avrenning frå innmark i Finnøy kommune og
- mot næringsavrenning langs Storånavassdraget i Sandnes kommune.

SMIL-tilskotet til kulturlandskapstiltak: 6,32 millionar (65,8%)

34,8% til bygningar og andre kulturminnar (3,3 mil.)

Aktiviteten på restaurering på freda/verneverdige bygg i 2015 har som i tidlegare år, vært høg. Samarbeidet mellom kulturminnemyndigheitar og landbruksforvaltninga i kommunane gjer at bygningar med høg samfunnsmessig og kulturhistorisk verdi har blitt ivaretekne.

Vedlikehald av steingarder har hatt stor oppslutning på Jæren i mange år.

17% til kulturlandskapstiltak (1,6 millionar)

Forvaltninga har i jobba mye for å motivere bønder til innsats for å ivareta kystlynghei, gamal kulturmark og anna biologisk mangfald. SMIL-løyvingar til skjøtsel av kystlynghei dominerte i 2015 og er spreidd over heile Rogaland. Eit vilkår for å nytte SMIL-midlar til tiltak for å ivareta åkerriksa er at miljødirektoratet bidrar med 40% av det samla tilskotet.

Eit døme på god involvering på tvers av fagområdar er at bønder i Tysvær, fekk brannvesenet med på organisert lyngbrenning i 2015.

Foto: Atle Grimsby

14% til tiltak på opplevingar/ferdsel (1,32 millionar)

Bøndene har gjennom 25 år, lagt til rette for å styre trafikken av turgåarar slik at det blir minst mogleg ulempe for den daglege gardsdrifta. I dag er det minst 732 km med kartfesta turstiar på innmark i Rogaland. Turstiane i utmark kjem i tillegg. Dei eksisterande turstiane er mykje brukt og det er fortsatt eit behov for nye turstiar i fylket.

Døme på SMIL-tiltak i 2015 er rydding langs turstiar, merking av turstiar, tilrettelegging av parkeringar, badeplasser og reparasjon av gamle trebruer.

10 kommunar fekk i 2015 til saman 185 gjerdeklyvarar gjennom SMIL-ordninga. Etter søknad frå aktive bønder blir gjerdeklyvarar sett ut langs etablerte turstiar på inn- og utmark. Fylkesmannen har i tillegg løyvd til saman 46 gjerdeklyvarar til 17 individuelle søkjarar.

SMIL-tilskot til miljøtiltak: 2,88 millionar (29,6 %)

Aktiviteten på ureiningstiltak tok seg kraftig opp i Rogaland i 2015 samanlikna med tidlegare år. Det er løyvd SMIL-midlar til etablering av 22 nye reinse-parkar i Rogaland i 2015. For fyste gong er det løyvd SMIL-midlar til oppsamling og gjenbruk av gjødselvatn frå veksthus.

Iverksetjinga av handlingsplan for vassforvaltning i 2016 medfører krav til ein auka innsats frå landbruket sin side på tiltak som reduserer avrenning av næring og jordpartiklar til vassdrag.

Dreneringstilskot i 2015

Rogaland sin årsramme for dreneringstilskot	: 2,00 millionar
Unyttta midlar overført frå 2014	: 4,33 millionar
Til disposisjon for dreneringstiltak i 2015	: 6,33 millionar

Rogaland har på lik linje med tidlegare år låg oppslutning om dreneringstilskotet i 2015.

9 søkjarar fekk løyvd totalt 1,51 mill. i dreneringstilskot i 2015. Dei mest aktive kommunane var Lund, Bjerkreim, Vindafjord og Hå.

Det kjem klårt fram at trass i aktiv aktivitet på drenering i Rogaland er dreneringstilskotet for lågt til å kunne utløyse interesse for å søkja om tilskot.

Oppsummering 2015

SMIL er en god innfallspport til positive tiltak for kulturlandskapet, biologisk mangfald eller for tilrettelegging for friluftsliv. Skjøtselskrav i RMP vil i mange høve sikre at dei same verdiane i innmark og utmark, og andre viktige kulturlandskapselement blir ivaretekne og vedlikehalde.

Fylkesmannen opplever jamt over, ein god kommunal innsats på at bruken av SMIL-midlar er etter nasjonale og regionale mål innan kulturlandskap, biologisk mangfald og ureining. Vi visar spesielt til at kommunane i 2015 tridobla sine løyvingar til ureiningstiltak.

Fylkesmannen hadde 5 samlingar om SMIL- og drenering for tilsette i kommunane i 2015. Samlingane fann stad på Jæren, Nord-Jæren, Dalane, Ryfylke og Nord-Fylket. Målet med desse samlingane var å informere, rettleie og motivere kommunane til god målretting av SMIL-midlane for å følgje opp nasjonale og regionale målsettingar. Oppdatering av dei kommunale 4-årige SMIL-strategiane hadde eit særskilt fokus.

I 2015 kom det fram at fleire kommunar må oppdatere sine SMIL-strategiar. Vedtak etter SMIL-forskrifta utan ein politisk godkjend SMIL-strategi er etter SMIL-forskrifta å anse som eit ugyldig vedtak. Dette kjem Fylkesmannen til å handheva frå 2016 av.

Det har vært ein stor auka i ureiningstiltak i 2015 samanlikna med tidlegare år. Dette kan òg vere ein følge av at ordninga i RMP med tilskot til miljøvennlig spreining av husdyrgjødsel er utvida til fleire områder i Rogaland.

Fylkesmannen påpeikar at følgjande tema ligg utanfor SMIL-ordninga

- rydding i attgrodde innmarksbeiter og inngjerding innmark mot utmark som ikkje er registrert i Naturbasen er å anse som "*vanleg landbruksdrift*" og ligg utanfor SMIL-ordninga og
- oppføring av heilt nye steingardar

Mange bønder som er positive til å drenerer men dreneringstilskotet er for lågt til å kunne utløyse interesse for å søkja om tilskot

Styringsgruppa for SMIL-ordninga i Rogaland har hatt 1 møte i 2015. Styringsgruppa skal i hovudsak bidra med innspel og idear til betre målretting og heilskapleg bruk av SMIL-midlar, og vere eit bindeledd mellom forvaltninga, fagfolk og fagorganisasjonar i landbruket.